

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
художньо-графічний факультет
кафедра технологічної та професійної освіти

МАТЕРІАЛИ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

«ІННОВАТИКА В ОСВІТІ, ДИЗАЙНІ ТА МИСТЕЦТВІ»

23-24 травня 2024 р.

м. Одеса

УДК: 001.895 [378+7.05+7] (08)

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (*протокол № 17 від 27.06.2024 р.*)

Рецензенти:

Бредньова Віра Петрівна, кандидат технічних наук, професор кафедри
нарисної геометрії та інженерної графіки Одеської державної академії
будівництва та архітектури;

Бартенева Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Інноватика в освіті, дизайні та мистецтві : матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 23-24 травня
2024 року. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 121 с.

До збірника ввійшли матеріали I Всеукраїнської науково-практичної
конференції «Інноватика і освіті, дизайні та мистецтві», яка відбувалася у
Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» 23-24 травня 2024 року.

Матеріали конференції відображають науково-дослідницькі та
методико-орієнтовані підходи та сучасні тенденції, щодо використання
різноманітних інновацій, актуальних проблем в освіті, дизайні та мистецтві в
контексті сьогодення.

Збірник призначений для науковців (докторанти, аспіранти,
магістранти), здобувачів вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти,
педагогічних працівників різних типів закладів освіти, художників,
дизайнерів, представників творчих спілок, арт-ринку.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності в
текстах доповідей несуть їх автори.

© Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», 2024

© Колектив авторів, 2024

<i>Савчук О. П.</i> ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	74
<i>Соколовська Г. М., Шапран Е. О.</i> МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В МУЗЕЯХ ФРАНЦІЇ	77
<i>Телих Є. О., Телих О. О., Бартенєва І. О.</i> ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА ДИЗАЙНУ	81
<i>Фогель Т. М.</i> КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ: ІНКЛЮЗІЯ В ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	85
<i>Черних В. В., Черних Д. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНИХ АЛГОРИТМІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ	88
<i>Shtainer T. V.</i> ORGANIZATION OF ACTIVITIES FOR FORMATION OF GRAPHIC SKILLS IN PROFESSIONAL EDUCATION ACQUISITIONS	90
СЕКЦІЯ 2. ІННОВАТИКА В СФЕРІ ДИЗАЙНУ: СТАН ТА ВИКЛИКИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
<i>Бредньова В. П., Яворська Н. М.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДИЗАЙН-ОСВІТИ У СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ	95
<i>Козак В. І.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ	97
<i>Кузнецова К. І., Штайнер Т. В.</i> ГРАФІКА ЯК ВИД ЗОБРАЗУВАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В ДИЗАЙНІ	102
<i>Лісогор А. В.</i> SUSTAINABLE FASHION (СТАЛА МОДА) НОВА ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ МОДИ	105
<i>Усов В. В.</i> ІННОВАТИКА В СФЕРІ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ: СТАН ТА ВИКЛИКИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	110

2. Маєвський О. Політичні плакат і карикатура як засоби ідеологічної боротьби в Україні 1939–1945 рр. / відп. ред. О.Є. Лисенко; Ін-т історії України НАН України. Київ, 2018. 268 с.

3. Оленіна О. Ю., Чирва О. Ч. Історія та теорія графічного мистецтва : конспект лекцій [для здобувачів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація]. Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2021. 128 с.

4. Пісоцька Л. М., Пісоцький О. П. Основи образотворчого мистецтва та образотворча діяльність у дошкільному віці : навч. посіб. для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-ге вид., доп. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 162 с.

5. Поліщук А. А. Теорія та практика графіки : навчальний посібник. Київ : ун-т імені Б. Гриченко, 2015. 212 с.

6. Радько К. Книжкова графіка художня форма і мистецький контекст. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: IV Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 27 квіт. 2022 р. Київ, 2022. С. 50–53.

7. Шабала Є. Є. Комп'ютерна графіка та моделювання: конспект лекцій. Київ: КНУБА, 2022. 108 с.

SUSTAINABLE FASHION (СТАЛА МОДА): НОВА ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ МОДИ

Лісогор Алла Вікторівна

викладач кафедри технологічної та професійної освіти

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ключові слова: професійна освіта, дизайн одягу, інноваційні технології, інноваційні підходи, стала мода, сталий дизайн, принципи сталості, екологічна мода.

Формальне визначення сталої моди зараз відсутнє. Поняття сталості та етики можуть охоплювати різні аспекти модного бізнесу, починаючи з необробленого волокна і закінчуючи використанням та утилізацією продукції. Англійське слово «sustainability» означає екологічну стабільність і безпечне використання природних ресурсів з розрахунком на довгострокову перспективу, а також фактори, що забезпечують екологічну та соціальну безпеку [7].

Дефіцит природних ресурсів створює проблему їх збереження та відновлення у світі. Концепції сталого розвитку у моді, які виникли з ідей екологічного дизайну, відіграють важливу роль у глобальній науковій діяльності. У сучасному розумінні, «сталість» означає здатність біосфери Землі та людської цивілізації співіснувати. Це процес, у якому використання ресурсів, напрямки інвестицій, технологічний розвиток та інституційні зміни гармонізують і підсилюють поточний і майбутній потенціал для задоволення людських потреб і прагнень [6].

Дослідники з різних галузей, таких як економіка, соціологія, екологія, інформаційні технології та педагогіка, досліджують тему сталої моди, оскільки ця міждисциплінарна проблема виходить за межі дизайну, естетики та мистецтвознавства.

Українські науковці також досліджували тематику сталої моди у своїх роботах. Зокрема, О. Смоляр [2] вивчала використання та відображення екологічних проблем у дизайні одягу. О. Шандренко і Х. Дубас [5] аналізували етапи розвитку екодизайну та вплив екологічних проблем на його розвиток у модній індустрії. К. Поліщук [1] визначила роль сучасних інноваційних технологій у трансформації дизайну та модної індустрії до екологічно відповідальних моделей функціонування. Ю. Стефуришина та А. Білик [3] досліджували використання вторинної сировини та її відображення у творчості сучасних художників і дизайнерів, а Т. Устенко [4] розглядала дизайн і виробництво одягу з використанням вторинної сировини.

Мода – це найпопулярніший сегмент ринку. Зараз основою продажів одягу стала «швидка мода». Бренди випускають лінійки одягу на кожен день, а потім змінюють основні тренди, роблячи попередню річ «не модною». Плюс до всього сучасні ринки заповнені великою кількістю низькопробних речей, які непридатні для довгого носіння. Усе це створює ситуацію, в якій задіяно величезну кількість природних ресурсів не для того, щоб просто одягнути все людство, а для того, щоб змусити купувати більше, при цьому більшість покупок неминуче опиниться на звалищах. Споживання одягу досягло 62 мільйонів тон на рік і, як очікується, до 2030 року становитиме 102 мільйони тон на рік. 57% усього викинутого одягу потрапляє на смітник.

За даними Американського хімічного товариства, з 2000-х років виробництво модних товарів подвоїлося, а до 2050 року воно,

ймовірно, потроїться. Від початку століття продажі одягу зросли вдвічі зі 100 до 200 мільярдів одиниць на рік, а це означає, що кількість відходів зростає пропорційно.

Виробництво одягу є однією з найбрудніших галузей, і щороку робить величезний «внесок» у погіршення екологічної ситуації. За даними One Green Planet текстильна промисловість є найбруднішою після нафтовидобувної. Виробництво одягу щодня «з'їдає» величезну кількість водних ресурсів та посідає 2-ге місце за забрудненням планети (одразу після нафтопромисловості).

Швейна промисловість відповідальна за 10% викидів вуглекислого газу (понад 2.1 мільйона тон на рік). 50% всього одягу виробляється з поліестеру (такий самий пластик, як і в пляшках для води – PET 1). З поліестеру роблять спортивний одяг, підкладки, сукні, штани та куртки. Цей матеріал зносостійкий, добре зберігає колір, швидко сохне, тримає форму і розкладається сотні, а то й тисячі років. Попит на синтетичні волокна зростає з кожним роком. У 2020 році у виробництві одягу було використано 21,3 млн тон поліестеру – майже вдвічі більше, ніж шість попередніх років.

Обсяг відходів модної індустрії (включно з непоширеним одягом) сягає 92 млн. тон. За даними ЕРА, щорічно 13.1 млн тон одягу відправляють на звалище, з яких переробляють тільки 2 млн. Щосекунди у світі згорає стільки одягу, скільки здатна поміститися в одну вантажівку. Одяг із синтетики розкладається десятки років, а продукти його горіння токсичні.

Для забарвлення тканин щорічно застосовується близько 1,7 млн. тон хімічних речовин. Деякі з них вимиваються під час прання, отруюючи воду, і забруднюючі повітря та землю, коли одяг опиняється на звалищі. Процес фарбування тканин, у якому використовуються токсичні хімікати, є причиною 17–20% світового промислового забруднення води. У воді, яка використовується для фарбування текстилю, виявлено 72 токсичні хімікати. На виготовлення простої футболки йде 2700 літрів води – стільки в середньому випиває людина за 900 днів. Вода, разом із барвниками і відбілювальними препаратами, що беруть участь у процесі виготовлення одягу, перетворюється на стічні води, далі вся палітра хімічних елементів (формальдегіди, сполуки металів тощо) потрапляє в ґрунт.

Бавовна – особливо "спраглий" матеріал. Наприклад, для виготовлення одного кілограму бавовни, що використовується для виготовлення пари джинсів, потрібно витратити від 7500 до 10 000 літрів води – стільки, скільки людина випила б за 10 років. Для виробництва бавовни також потрібні пестициди, які забруднюють ґрунт.

28 000 людей щорічно помирає від отруєння пестицидами на бавовняних плантаціях. Понад 10% вироблених у світі пестицидів і 25% інсектицидів використовуються під час вирощування бавовни. Готовий матеріал обробляється хімічними присадками для гладкості, відбілюється і забарвлюється небезпечними барвниками. Один із лідерів не екологічної та небезпечної для здоров'я бавовни – Індія: 65% продукції не відповідає екологічним стандартам. Обсяг органічної бавовни від загальносвітового виробництва бавовни – лише 0,1%.

В індустрії існує певне перенапруження через розмови про стійкість, особливо враховуючи, що до 40% одягу ніколи не продаються. Більшість бізнес-моделей покладаються на збільшення обсягів продажів – це проблема, яку потрібно вирішити для зменшення впливу на навколишнє середовище. Багато брендів використовують перероблені матеріали або впроваджують ресайкл-ініціативи (перепродаж або перероблення власних товарів), але їх чистий вплив залишається невідомим. Споживачі не усвідомлюють, що ці програми – незначний внесок у сталий розвиток у порівнянні з загальними обсягами виробництва.

Оскільки індустрія продовжує працювати над впровадженням кругової бізнес-моделі, знання реальних обсягів виробництва одягу є критично важливим для масштабування рішень, таких як перепродаж, ремонт та переробка. Точні дані також необхідні для формування політики, яка визначає відповідальність виробників у Європейському Союзі, де бренди повинні платити податок для покриття витрат на сортування та переробку одягу. Якщо бренди не бажають добровільно розкривати свої обсяги виробництва, законодавче врегулювання може змусити їх це зробити. Закон про моду (The Fashion Act), запропонований у Нью-Йорку, вимагає від брендів звітувати про загальні обсяги вироблених матеріалів.

Sustainable fashion (усвідомлена мода) – стратегія, покликана сповільнити панівне споживання і поставити на чільне місце вдумливість і свідомість. Головні принципи сталої моди:

- екологічні матеріали та тканини з перероблених волокон;
- поновлювані та перероблені ресурси і матеріали;
- тільки найнеобхідніші та найбезпечніші процедури, пов'язані з фарбуванням, пранням;
- безвідходний крій, прозора організація праці, справедлива оплата, прозорі ланцюги поставок; участь у соціально-значущих проєктах;
- економія ресурсів, застосовуючи різні способи продовження життя речей;
- прозоре ведення бізнесу;
- привернення уваги до стійкої моди через естетику, унікальність і якість речей.

Концепція усвідомленої моди покладає відповідальність не тільки на виробників одягу, а й на самих покупців. Світові бренди орієнтуються на свого споживача. Перш ніж поповнити свій гардероб черговою футболкою, спокусившись знижкою на розпродажі, потрібно замислитися, чи справді п'ята подібна річ така необхідна. Тому нова філософія сучасної моди – усвідомлена мода це не про кількість, а про якість та про екологічність.

Проблема сталості у моді є актуальною зараз у всьому світі. Огляд публікацій є завданням окремого дослідження, можна зазначити те, що підняті питання, які були продемонстровані у наукових публікаціях, можуть стати основою подальших досліджень науковців для інтеграції принципів сталості у вітчизняний дизайн одягу та моду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Поліщук, К. О.* Інноваційні процеси в екологізації моди та дизайну одягу ХХІ століття. Проблеми та перспективи. Гілея: науковий вісник, 2018. Вип. 139(2). С. 142–147.

2. *Смоляр, О. В.* Екологічний дизайн у контексті модних інновацій та діяльності дизайнерів одягу ХХ–ХХІ століття. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство, 25. 2011. С. 162-169.

3. *Стефурішина, Ю. Р., & Білик, А. А.* Вторинна сировина та її відображення в творчості сучасних художників і дизайнерів. Молодий

вчений, 2019. 7(71). С. 95-98. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-21>

4. Устенко, Т. А. Екологічний дизайн та виробництво одягу з використанням вторинної сировини. Наукові розробки молоді на сучасному етапі. Київський національний університет технологій та дизайну. 2019. С. 649–650.

5. Шандренко, О. М., & Дубас, Х. О. Екодизайн в індустрії моди ХХІ століття. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", 2, 2019. С. 58-63. <https://www.inter-nauka.com/issues/2019/2/4628>

6. Sakmar, S. L., Wackernagel, M., Galli, A., & Moore, D. Sustainable development and Environmental Challenges in the MENA Region: Accounting for the Environment in the 21st century. Economic Research Forum. 2011, June. (Working Paper 592).

7. Pandey, R., Pandit, P., Pandey, S., & Mishra, S. Solutions for sustainable fashion and textile industry. In P. Pandit, S. Ahmed, K. Singha, S. Shrivastava (Eds.), Recycling from Waste in Fashion and Textiles: A Sustainable and Circular Economic Approach. 2020. P. 33–72. Scrivener Publishing. <https://doi.org/10.1002/9781119620532.ch3>

ІННОВАТИКА В СФЕРІ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ: СТАН ТА ВИКЛИКИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Усов Валентин Валентинович

*доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та професійної освіти
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

Ключові слова: дизайн-проекування, професійна освіта, дизайнер, інноваційні технології, інноваційні підходи.

Дизайн як професія посідає унікальне місце, оскільки він об'єднує інженерну точність та художню виразність. Відмінності між дизайнером та художником полягають у тому, що художник займається чистим мистецтвом, яке торкається емоцій, але часто не має практичного застосування. Натомість, дизайнери створюють предмети, які є не тільки естетично привабливими, але й функціонально корисними, відповідаючи на потреби споживачів. Дизайнерські вироби відрізняються від чисто інженерних рішень тим, що вони виконують свої функції, будучи при цьому привабливими за